

Ohrozený druh – vhodný suvenír zo zahraničia?

Prv, než odídete do zahraničia... Viac ako 30 000 druhov živočíchov a rastlín je chránených dohovorom CITES

CITES (Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín). Jeho cieľom je kontrolou medzinárodného obchodu s ohrozenými druhmi prispieť k ich ochrane, keďže práve dopyt po niektorých, najmä exotických, druhoch rastlín a živočíchov a ich produktoch takmer zapríčinil ich vyhynutie.

V súčasnosti je medzinárodný obchod (dovoz/vývoz) s takmer 900 druhmi živočíchov a rastlín zakázaný a obchod s viac ako 30 000 druhmi je kontrolovaný. Táto kontrola sa uskutočňuje prostredníctvom dovozných a vývozných povolení, ktoré sa predkladajú na colnom úrade v mieste vstupu do Európskej únie.

Pozor si treba dať na nasledovné suveníry:

- mušle
- kaviár
- koraly
- kožušiny z mačkovitých šeliem
- orchidey
- slonovina
- šperky a doplnky z pancierov morských korytnačiek
- tradičná čínska medicína
- výrobky z kože plazov

Napriek zákazu obchodovania s najviac ohrozenými druhmi nelegálny lov a obchod s nimi stále pretrvávajú. Ročne sú na hraniciach členských štátov EÚ zhabané stovky

nelegálne dovážaných exemplárov (CITES Biennial Reports 2007–2008, 2005 – 2006).

Mnohé druhy živočíchov a rastlín sú chránené dohovorom CITES, ako napríklad mačkovité šelmy, slony, nosorožce, papagáje, dravce, mnohé plazy a koralové útesy, orchidey, kaktusy, mahagónovníky a iné. **Pri nákupe dovolenkových suvenírov buďte preto opatrní – môžu byť vyrobené z chránených druhov živočíchov alebo rastlín.** Dovoz bez potrebných povolení môže mať za následok nielen zhabanie exemplára, ale aj finančnú sankciu. Nepríjemnosti spôsobené takýmto, hoci neúmyselným dovozom, určite nie sú želaným ukončením žiadnej dovolenky.

Dažďové palice Oblíbený suvenír z oblasti Južnej Ameriky, vyrábajú sa z vydlabaných odumretých častí kaktusov a sú naplnené kamienkami alebo semenami, ktoré prepádaním cez vnútorné prepážky vytvárajú zvuk pripomínajúci dažď. Bez povolenia si môžete doviezť 3 ks dažďových palíc.

Kaviár

Všetky druhy z jeseterotvarých rýb (*Acipenseriformes* spp.) sú chránené a obchod s výrobkami z nich sa reguluje. Kaviár môžu produkovať iba zariadenia s licenciou na jeho spracovanie a balenie. Takýto kaviár je v obale zapečatenom štítkom s uvedenou krajinou pôvodu, druhu ryby, z ktorého je vyrobený a jedinečným evidenčným kódom identifikujúcim zariadenie. Na dovoz väčšieho množstva kaviáru je potrebné predložiť vývozné a dovozné povolenie.

Koralové útesy

Mnohé druhy koralov sú chránenými druhmi a na ich dovoz alebo dovoz výrobkov z nich je potrebné povolenie. Kúpa takýchto suvenírov, akými je napr. bižutéria a rôzne dekoračné predmety však prispieva k pokračujúcej devastácii jedinečných morských ekosystémov, ktorými sú koralové útesy.

Koža plazov

Koža plazov sa používa na výrobu topánok, kabeliek, peňaženiek, remienkov na hodinky a pod. Mnohokrát táto koža pochádza z druhov, s ktorými je obchod regulovaný. Preto je na dovoz takýchto suvenírov potrebné predložiť vývozné a dovozné povolenie.

Kožušiny z mačkovitých šeliem

Väčšina druhov mačkovitých šeliem, ako napríklad tiger, gepard, leopard, jaguár je ohrozená a obchodovanie s nimi, ako aj s výrobkami z nich, je zakázané.

„Shahtoosh“

„Shahtoosh“ je vlna tibetskej antilopy čiru (*Pantholops hodgsonii*), z ktorej sa vyrábajú luxusné šály. Na výrobu jedného šálu je potrebná vlna až z piatich antilop čiru, a práve nelegálny lov priviedol tento druh na pokraj vyhynutia. Medzinárodný obchod s výrobkami získanými z divožijúcich antilop čiru je zakázaný od roku 1979 a dovoz takýchto výrobkov nie je možný.

Slonovina

Medzinárodný obchod so slonovinou je zakázaný. Výnimku tvoria iba tradičné rezbárske a šperkárské výrobky Namíbie a Zimbabwe určené na nekomerčné účely. Takéto výrobky sú individuálne označené a certifikované. Pri akýchkoľvek pochybnostiach výrobok radšej nekupujte, môže totiž pochádzať z nelegálneho lovu. Aj pri dovoze certifikovaného výrobku je však potrebné predložiť povolenia na dovoz a vývoz! Pozor aj na výrobky z častí tiel slonov, ako napr. chvosty, nohy a koža.

Tradičná čínska medicína (TCM)

Jej obsahom môžu byť časti z tiel chránených živočíchov a rastlín (napr. z rohov nosorožcov, tigrích kostí či medvedích žľčnikov alebo výťažky z orchideí). Obchodovanie s takýmito výrobkami môže byť zakázané alebo ich dovoz vyžaduje povolenie. Vyvarujte sa kúpy produktov, u ktorých si nie ste istí ich zložením.

Výrobky z morských korytnačiek

Výrobky z pancierov morských korytnačiek, napr. karety pravej (*Eretmochely imbricata*), ako slnečné okuliare, hrebene, náramky a náhrdelníky sú často ponúkaným suvenírom v exotických krajinách. Obchodovanie s takýmito výrobkami je zakázané a je viac než pravdepodobné, že ponúkaný výrobok pochádza z nelegálne ulovenej morskej korytnačky.

Živé zvieratá

Primáty, papagáje, korytnačky, hady... Papagáje ponúkané na trhoch napr. v krajinách Južnej Ameriky často pochádzajú z nelegálneho odchyту a zberu z voľnej prírody, ktorý spolu so stratou prirodzených biotopov v dôsledku ubúdania pralesov priviedol mnohé druhy na pokraj vyhynutia. Keďže takmer všetky druhy papagájov sú chránené dohovorom CITES (výnimkou je *Agapornis roseicollis*, *Melopsittacus undulatus*, *Nymphycus hollandicus* a *Psittacula krameri*), na dovoz živých jedincov,

ako aj výrobkov z nich (napr. z peria) je potrebné povolenie na dovoz a vývoz. Neodporúčame nákup a dovoz živých zvierat ako dovolenkových suvenírov, ako ani ich zber z voľnej prírody (napr. obľúbené korytnačky rodu *Testudo*). Národná legislatíva príslušnej krajiny, ktorá je často pre bežného turistu neznáma, môže znamenať v prípade zistenia vývozu chráneného druhu bez príslušného povolenia tvrdé sankcie, v krajných prípadoch i väzenie.

Dovoz bez povolenia?

Áno, je to možné, avšak len dovoz nasledovných exemplárov druhov z prílohy B nariadenia Rady 338/97, ktoré sú dovážané pre vlastnú potrebu (dovoz druhov uvedených v prílohe A nie je možný bez povolenia!):

- kaviár z jeseterotvarých rýb (*Acipenseriformes* spp.) – max. 125 g na osobu
- dažďové palice z kaktusov (*Cactaceae* spp.) – max. 3 ks na osobu
- výrobky z krokodílov (*Crocodylia* spp.) (okrem mäsa a poľovníckych trofejí) – max. 4 ks na osobu
- telá mŕtvych morských koníkov (*Hippocampus* spp.) – max. 4 ks na osobu
- lastúry krídlatca veľkého (*Strombus gigas*) - max. 3 ks na osobu
- ulity druhov z čeľade *Tridacnidae* spp., napr. rozďava obrovská (*Tridacna gigas*) - max. 3 ks na osobu, ktoré spolu nesmú presiahnuť hmotnosť 3 kg

NA ZÁVER:

Vyvarujte sa nákupu suvenírov z ohrozených druhov živočíchov a rastlín, ak si nie ste istí jeho legálnym pôvodom

- neviete, či sa na jeho dovoz nevzťahujú obmedzenia alebo zákazy a či na dovoz nie je potrebné povolenie.

Pre viac informácií:

Ministerstvo životného prostredia Výkonný orgán CITES SR

Námestie Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava
02 / 5956 2189, 5956 2170
www.minzp.sk

Štátna ochrana prírody SR Vedecký orgán SR

Jeséniova 17 D
831 01 Bratislava
tel.: 02/593 04 182
02/642 839 82
fax: 02/642 839 82
cites@sopsr.sk

www.cites.sk

Mgr. Zuzana Vranková
zuzana.vrankova@sopsr.sk
Mgr. Lucia Matejovičová
lucia.matejovicova@sopsr.sk
Mgr. Martin Ševčík
martin.sevcik@sopsr.sk